

KLIO POLSKA

Studia i Materiały z Dziejów
Historiografii Polskiej

XVII

Instytut Historii PAN

KLIO POLSKA

Studia i Materiały z Dziejów
Historiografii Polskiej

XVII

KLIO POLSKA

Studia i Materiały z Dziejów
Historiografii Polskiej

XVII

Instytut Historii PAN

Warszawa 2025

REDAKCJA

Adam Kozuchowski (redaktor naczelny, IH PAN), Zbigniew Romek (zastępca redaktora naczelnego, Akademia im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusku), Marcin Wolniewicz (sekretarz redakcji), Tomasz Ochowski (Warszawska Uczelnia Ekonomiczna), Rafał Stobiecki (IH UŁ), Anna Zalewska (IA UŁ)

RADA NAUKOWA

Hassan Ali Jamsheer (prof. em., UŁ, Polska), Martin Jemelka (Archiwum Masaryka, Praga, Czechy), Iryna Kolesnyk (Narodowa Akademia Nauk Ukrainy, Kijów, Ukraina), Dušan Kučera (Prague University of Economics and Business, Praga, Czechy), Sławomir Magala (Uniwersytet Erazma w Rotterdamie, Holandia), Milada Poliškenská (Anglo-American University of Prague, Czechy), Jan Pomorski (UMCS, Polska), Jun Yoshioka (Tsuda University, Tokio, Japonia), Krzysztof Zamorski (UJ, Polska), Leonid Zaszkilniak (Uniwersytet Lwowski, Ukraina)

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
Rynek Starego Miasta 31
00-272 Warszawa
tel. (48 22) 831 02 61, fax (48 22) 831 36 42
e-mail: kliopolska@ihpan.edu.pl
<http://www.kliopolska-ihpan.edu.pl>

Redakcja i korekta tekstów w języku polskim
Jolanta Rudzińska

Redakcja i korekta tekstów w języku angielskim
Grażyna Waluga

Redakcja i korekta tekstów w języku ukraińskim
Konrad Byzdra

Tłumaczenie streszczeń
Grażyna Waluga

Skład i łamanie
Marcin Szcześniak

Czasopismo recenzowane
Wersja elektroniczna jest wersją referencyjną czasopisma
Tomy w formacie pdf znajdują się na stronie internetowej: www.kliopolska-ihpan.edu.pl

e-ISSN 2450-8381
p-ISSN 2450-8373

Creative Commons Attribution 4.0 International /
Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe

Warszawa 2025

Spis treści

Wstęp (Redakcja)	9

ARTYKUŁY

Antony Polonsky, What is the State of Polish Historiography Today?	11
John Connelly, Nation as Tragedy: What is Special about Central Europe's Nationalism	37
Pieter M. Judson, It's Time to Move on: A Reply to John Connelly	71
Valentin Behr, When Will Post-Communism End? History Policy, Historians, and Polish Democracy	87
Dietlind Hüchtker, Developments and Changes in Polish and East Central European Women's and Gender History	113
Darius Staliūnas, Polacy i Litwini w wieku XIX: współczesna interpretacja historii (nie)konfliktowej (Poles and Lithuanians in the Nineteenth Century: A Contemporary Interpretation of (Non)Conflictual History)	127
Лідія Лазурко, Польські історики кінця XIX – початку XX ст. в сучасній українській історіографії (Polish Historians of the Late Nineteenth and Early Twentieth Centuries in Contemporary Ukrainian Historiography)	147
Jerzy Maternicki, Konfederacja barska w myśli historycznej szkoły warszawskiej: dylematy Tadeusza Korzona (The Bar Confederation in the Historical Thought of the Warsaw School: Tadeusz Korzon's Dilemmas)	163
Леонід Зашкільняк, Біографії істориків: рецепція і суспільний інтерес в сучасній Україні (Historians' Biographies: Reception and Public Interest in Contemporary Ukraine)	193
Ірина Колесник, Нова біографічна історія: жінка-історик (New Biographical History: Female Historian)	207
Віталій Тельбак, Біографічна грушевськіана: традиції, новації, методологічні виклики (Hrushevsky's Biographies: Tradition, Innovation, Methodological Challenges)	225

Ліана-Марія Бліхарська, Іван Крип'якевич: конструювання автобіографії (Ivan Krypiakevych: Constructing an Autobiography)	239
Andrzej Kobak, Czy można mówić o legendzie Karola Potkańskiego? Tropy, świadectwa, propozycje (Can We Talk about Karol Potkański as a Legend? Clues, Evidence, Suggestions)	271
Anna Brzezińska, „Historyk wśród ruin” czy „pozytywny wkład naukowca w proces aktualizacji rosyjskiej mediewistyki”? Wspomnienia Ewgienii Gutnowej a dyskurs tożsamościowy rosyjskiej historiografii na przykładzie Katedry Historii Wieków Średnich Moskiewskiego Uniwersytetu Państwowego (MGU) (“A Historian Among Ruins” or “A Positive Contribution by a Scholar to the Process of Updating Russian Medieval Studies”? Evgeniya Gutnova’s Memoirs and the Identity Discourse of Russian Historiography as Exemplified by the Department of Medieval History at Moscow State University)	295

MATERIAŁY

Piotr Biliński, Zapomniany biogram Jana Dąbrowskiego autorstwa Władysława Konopczyńskiego	317

RECENZJE

Piotr Biliński, <i>Adam Vetulani (1901–1976). Historyk prawa polskiego i kanonicznego</i> , Kraków 2023 (Tadeusz P. Rutkowski)	335
W drodze do „pełnej” monografii historyka... Uwagi na marginesie książki Marioli Hoszowskiej <i>Wiktor Czermak (1863–1913): historyk, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego</i> , Rzeszów 2025 (Jolanta Kolbuszewska)	339
Barbara Szacka, <i>Życie i pamięć w mrocznych czasach</i> , Warszawa 2024 (Olga Linkiewicz)	343

Lista recenzentów „Klio Polskiej” 2025

Oleksandr Avramchuk (UW)
Krzysztof Buchowski (UwB)
Teresa Chynczewska-Hennel (UW)
Andrzej Czyżewski (ISP PAN)
Joanna Gierowska-Kałuża (IH PAN)
Olga Gontarska (IH PAN)
Tomasz Hen-Konarski (IH PAN)
Aleksandra Hnatiuk (IS PAN, UW)
Agnieszka Jakuboszczak (UAM)
Maciej Janowski (IH PAN)
Natalia Jarska (IH PAN)
Tomasz Kizwalter (UW)
Barbara Klasa (UG)

Jolanta Kolbuszewska (UŁ)
Marek Kornat (UKSW, IH PAN)
Olga Linkiewicz (IH PAN)
Dorota Malczewska-Pawełec (UŚ)
Norbert Morawiec (UJD)
Joanna Nalewajko-Kulikova (IH PAN)
Anna Ratke-Majewska (UZ)
Edward Skibiński (UAM)
Maria Stinia (UJ)
Marta Studena-Skrucka (UAM)
Marek Wojnar (ISP PAN)
Mariusz Wołos (UKEN, IH PAN)
Marek Woźniak (UMCS)

Wstęp

Tegoroczny numer „Klio Polskiej” składa się z trzech zasadniczych części, co domaga się kilku zdań wyjaśnienia. Pierwszą z nich stanowią artykuły wywołane przez Redakcję. Ich autorzy – Anthony Polonsky, John Connelly, Pieter M. Judson, Valentin Behr, Dietlind Hüchtker, Darius Staliūnas – podjęli się odpowiedzi na postawione przez nas pytanie: jak zmieniła się historiografia Polski i Europy Środkowo-Wschodniej od upadku komunizmu, jakie nurty badawcze i zagadnienia w niej dominują, jakie pytania przez nią stawiane budzą największe kontrowersje? Zależało nam, żeby do wypowiedzi na te tematy sprowokować badaczy spoza Polski, ponieważ uważamy, że jedną z kluczowych zmian w obrazie badań i pisarstwa historycznego dotyczących Europy Środkowo-Wschodniej w ostatnich dekadach jest właśnie ich umiędzynarodowienie i tworząca nową jakość ciągła konfrontacja poglądów uczonych wywodzących się z różnych krajów i tradycji badawczych. Chcielibyśmy, aby ta zmiana znalazła odzwierciedlenie także na łamach „Klio Polskiej” – dziś i w przyszłości.

Drugą część tegorocznej „Klio Polskiej” wypełniają teksty stanowiące pokłosie konferencji „Biografie historyków i historyczek we współczesnej nauce polskiej i ukraińskiej”, zorganizowanej w październiku 2024 r. na Uniwersytecie Łódzkim. Stanowią one odzwierciedlenie rosnącej roli biografistyki w badaniach nad historią historiografii w Polsce i Ukrainie, a także intensywnej współpracy historyków historiografii z obu krajów w ostatnim dwudziestoleciu, której na szczęście nie zdołała zaszkodzić tragiczna wojna spowodowana rosyjską agresją przeciw Ukrainie.

Artykuł Jerzego Maternickiego, poświęcony analizie wybranych aspektów dorobku Tadeusza Korzona, ukazuje się z opóźnieniem (nie znalazł się on w poprzednim numerze „Klio” z uwagi na jego tematyczny charakter), dzięki czemu jego publikacja zbiega się z dziewięćdziesiątą rocznicą urodzin Profesora.

Z tej okazji składamy najserdeczniejsze życzenia Jubilatowi – Nestorowi cechu polskich historyków historiografii!

Tegoroczną „Klio Polską” uzupełniają działy materiałów źródłowych i recenzji. Zachęcamy naszych Czytelników i Czytelniczki do nadsyłania propozycji recenzji książek i wydawnictw dotyczących szeroko rozumianych dziejów historiografii, myśli i kultury historycznej, które Państwa zdaniem zasługują na omówienie!

Z życzeniami owocnej lektury,
Redakcja

